

**Komentář ČR ke Zprávě expertů výboru Evropské charty regionálních či
menšinových jazyků (MIN-LANG (2009) 7) ohledně plnění závazků z této Úmluvy
Českou republikou**

Obsah	Str.
Úvod.....	2
Ke kapitole 1	2
Ke kapitole 2	3
Ke kapitole 3	9

Úvod

Česká republika vítá Zprávu expertů výboru Evropské charty regionálních či menšinových jazyků (dále jen „Jazyková charta“) ohledně plnění závazků z této Úmluvy Českou republikou (dále jen „Zpráva expertů“), jak je Česká republika vyjádřila v První periodické zprávě a dne 30. dubna 2009 předložila podle článku 16 Jazykové charty Generálnímu tajemníkovi Rady Evropy. Zpráva expertů byla přijata dne 23. dubna 2009 a dne 29. května 2009 byla předána Stálé misi ČR při Radě Evropy. V souladu s článkem 16 odst. 3 Jazykové charty Česká republika využívá možnost upřesnit některé pasáže ve Zprávě expertů a uvádí následující komentář.¹

Zprávu expertů obdržel sekretariát Rady vlády pro národnostní menšiny (dále jen „Rada“) dne 9. června 2009 a její český překlad dal poté k dispozici členům Rady spolu s pracovní verzí tohoto Komentáře.

Upravený návrh Komentáře předložil pak sekretariát Rady dne 26. srpna 2009 vládě ČR k projednání. Vláda materiál schválila a přijala k němu usnesení č. 1060.

Ke kapitole 1

Ad 4.

Text Jazykové charty i všechny příslušné dokumenty jsou publikovány na webu Rady vlády pro národnostní menšiny (formou odkazu na příslušný web Rady Evropy).

První periodická zpráva česky:

https://web2006.vlada.cz/assets/ppov/rnm/aktuality/iii_periodicka_zpravacharta_1_def_1.pdf

První periodická zpráva anglicky:

http://www.coe.int/t/dg4/education/minlang/Report/PeriodicalReports/CzechRepPR1_en.pdf

První periodická zpráva francouzsky:

http://www.coe.int/t/dg4/education/minlang/Report/PeriodicalReports/CzechRepPR1_en.pdf

text Jazykové charty (s odkazem na 49 překladů):

http://www.coe.int/t/dg4/education/minlang/textcharter/default_en.asp

Dokumenty k ratifikaci Jazykové charty:

<http://www.vlada.cz/cz/pracovni-a-poradni-organy-vlady/rnm/dokumenty/mezinarodni-dokumenty/evropska-charta-regionalnich-ci-mensinovyh-jazyku-17547/>

Příručka *Charta – co bychom měli vědět?* byla rozeslána všem obcím se zřízeným výborem pro národnostní menšiny, krajským úřadům a stejně tak zástupcům menšin zde žijícím. Na vyžádání sekretariát zaslal a zasílá další výtisky této publikace. Kromě toho je dokument přístupný ke stažení rovněž na webu Rady (<http://www.vlada.cz/cz/pracovni-a-poradni-organy-vlady/rnm/dokumenty/publikace/charta-co-bychom-meli-vedet-18224/>).

¹ Navíc v bodech 13, 22 a 23 Zprávy jsou uvedeny některé historické nepřesnosti, jichž se ale tento komentář nedotýká.

Ad 12.

Největší podíl příslušníků polské menšiny je v obci Hrádek, Milíkov a Košařiska, ale nejde o procenta vyjadřující podíl „mluvčích“, nýbrž podíl příslušníků menšiny. Celkové množství osob, které deklarovaly ve sčítání lidu v roce 2001 mateřský jazyk polský, bylo 44 825, tj. o 7 143 osoby méně, než se přihlásilo k polské menšině (51 968 osob).

Tab. 1 Přehled obcí s více než 10 % příslušníků polské národnostní menšiny (ČSÚ census 2001)

obec	% příslušníků polské menšiny	obec	% příslušníků polské menšiny
Hrádek	42,77	Horní Suchá	23,18
Milíkov	41,08	Komorní Lhotka	21,42
Košařiska	38,63	Chotěbuz	21,30
Vendryně	35,22	Řeka	21,24
Bukovec	33,55	Třanovice	21,14
Dolní Lomná	31,03	Písek	20,92
Bocanovice	30,84	Jablunkov	20,69
Bystřice	29,67	Vělopolí	18,93
Ropice	28,86	Střítež	18,78
Horní Lomná	28,43	Mosty u Jablunkova	18,24
Písečná	26,74	Třinec	17,69
Nýdek	26,54	Petrovice u Karviné	16,21
Smilovice	26,33	Český Těšín	16,11
Stonava	25,76	Těrlicko	12,92
Návsí	23,96	Hnojník	11,48
Albrechtice	23,51		

Ad 41.

Vládní usnesení č. 689; uložilo ministru vnitra provést do 30. června 2007 audit obcí, které splňují podmínky ustanovení § 117 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, tj. zhodnotit fungování výborů pro národnostní menšiny a o výsledcích tohoto zhodnocení informovat místopředsedu vlády a ministra spravedlnosti. Tím začalo úsilí, které vrcholí letos předložením návrhu novelizace zákona o obcích (upravuje podmínky zřízení výborů, jejich složení a podmínky ke zřízení dvojjazyčných nápisů v jazyce národnostní menšiny na veřejných prostranstvích a budovách; Zpráva o situaci národnostních menšin v České republice za rok 2008, kapitola 6 a příloha 14, usnesení č. 845 ze dne 29. června 2008).

Ke kapitole 2

Ad 50.

Většina občanů chorvatské národnosti chorvatsky již bohužel nemluví, pouze rozumí, a to i generace seniorů. U mladší generace lze mluvit maximálně o rozumění jazyka (ústní sdělení).

Nadto ani v jedné obci nedosahuje množství obyvatel chorvatské menšiny 10 %, obec s nejvyšším podílem této komunity vykazuje 1,53 % Chorvatů (přičemž obyvatel obce celkem je 654; sčítání lidu, ČSÚ 2001). Jde o důsledek účelových totalitních praktik minulého režimu v poválečném období, vlivem kterých a délkou přes 40 let znemožňuje navázat na zpřetřhané tradice.

Ad 58.

Jenom pro úplnost, rozsah samostatné působnosti obce je u všech obcí de iure stejný. V případě přenesené působnosti tomu tak ale není. Každá obec vykonává přenesenou působnost, ale v rozdílném rozsahu. V současné době rozlišujeme podle rozsahu přenesené působnosti obce, obce s pověřeným úřadem a obce s rozšířenou působností (seznam posledních dvou kategorií je stanoven zák. č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností, v platném znění).

Ad 88

Zvláštní školy a od přijetí nového školského zákona z roku 2005 Základní školy speciální byly a jsou určeny pro lehce mentálně postižené děti. Tyto školy nikdy nebyly určeny pro sociálně znevýhodněné. Skutečnost, že do těchto zařízení byli začleňováni i romští žáci, kteří byli chybně diagnostikováni jako lehce mentálně postižení, byla shledána Evropským soudem pro lidská práva jako diskriminující a byla jeho rozsudkem zakázána

Ad 89.

Problémy se zavedením romštiny na úrovni základních a mateřských škol jsou objektivního charakteru a nejedná se o neochotu státu zabývat se problémem. Poněvadž romština nemá standardní kodifikovanou normu, a není tudíž možno zahrnout ji do vzdělávání bez předchozí domluvy odborných a resortních pracovišť. V tomto smyslu Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy zadalo jako první nutný krok výzkumný projekt Příprava a pilotní ověření metod sociolingvistického výzkumu situace romštiny v ČR, aby se mj. zjistilo, jak by se dala romština využít pro vzdělávání. Stále jde ale o výuku romštiny, další věcí je výuka v romštině, přičemž pro případné zavedení výuky v romštině je nutno také v další fázi zajistit učitele a pedagogické studijní programy na příslušných (osmi pedagogických) fakultách.

Ad 95.

Další informace o výzkumném projektu Příprava a pilotní ověření metod sociolingvistického výzkumu situace romštiny v ČR jsou ve Zprávě o situaci národnostních menšin v České republice za rok 2008 (byla projednána vládou) a je i publikována na webu (<http://www.romistika.eu/docs/SociolingVyzkumRomstiny2008.pdf>). Dále viz níže.

Ad 105.

Evangelická akademie je střední školou a Vyšší odbornou školou, nikoliv vysokou školou („college“).

Ad 114.

Poté, co byl antidiskriminační zákon vetován prezidentem, byl vrácen Poslanecké sněmovně k novému projednání. Dne 17. června 2009 byl zákon Poslaneckou sněmovnou schválen, účinnosti nabývá dne 1. září 2009.

Ad 127.

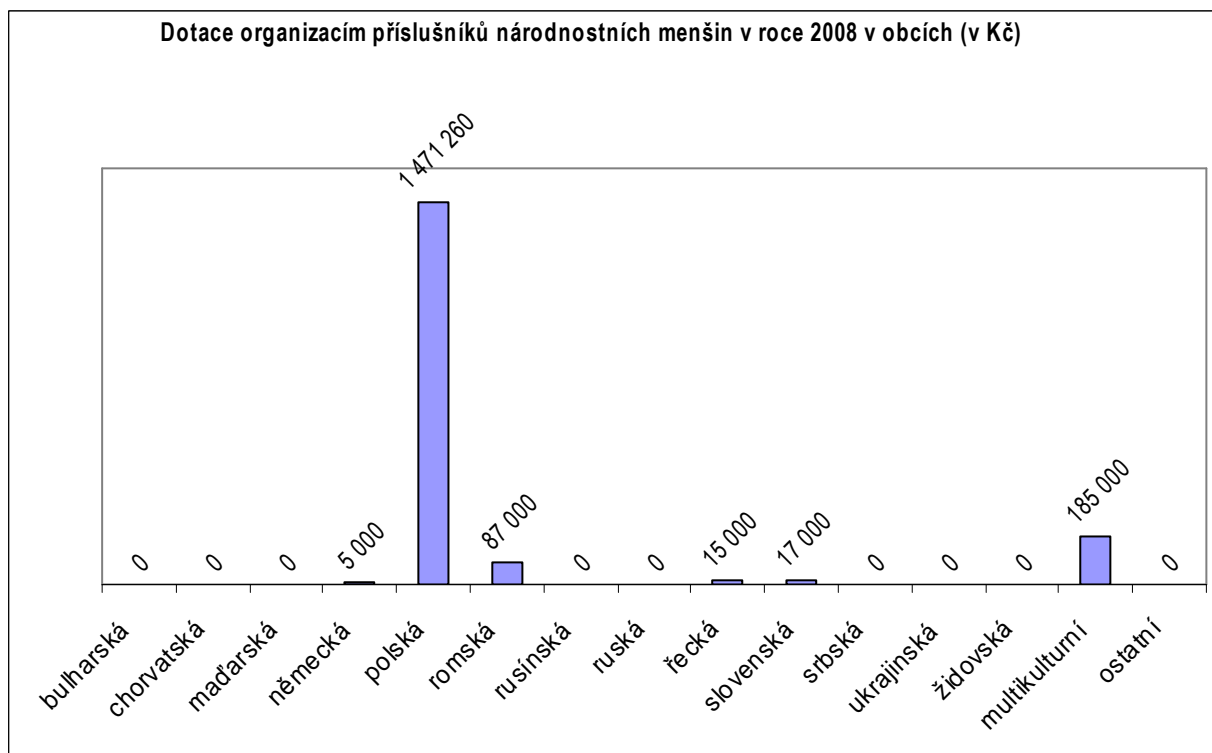
Ze zákona mají povinnost - podle sčítání lidu z roku 2001 - zřídit výbor 3 kraje (Moravskoslezský, Karlovarský a Ústecký).

Ad 230.

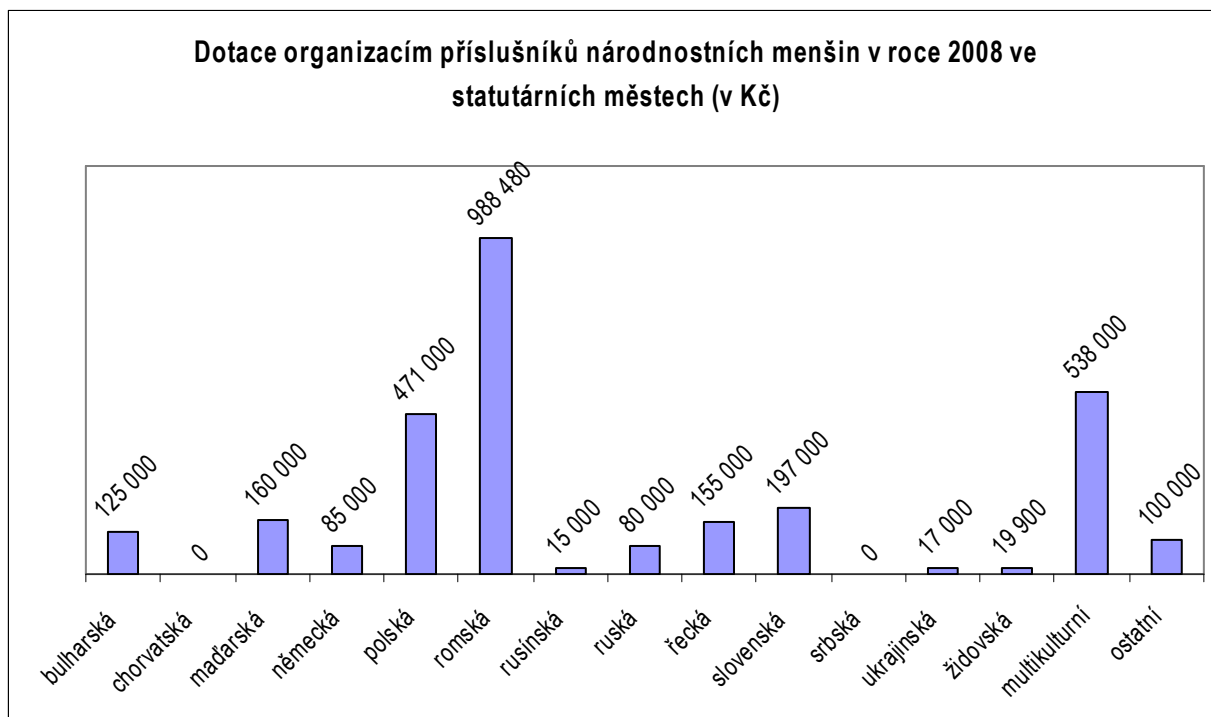
Ve Zprávách o situaci národnostních menšin v ČR je pravidelně zveřejňován výčet dotací poskytovaných z veřejných finančních zdrojů na úrovni obcí, statutárních měst a krajů pro

kulturní aktivity polské menšiny. Z údajů Zprávy vyplývá, že na úrovni obcí je polská menšina dotována nejvyšší částkou. Nejde tedy o jediné dva okresy Frýdek-Místek a Karviná.

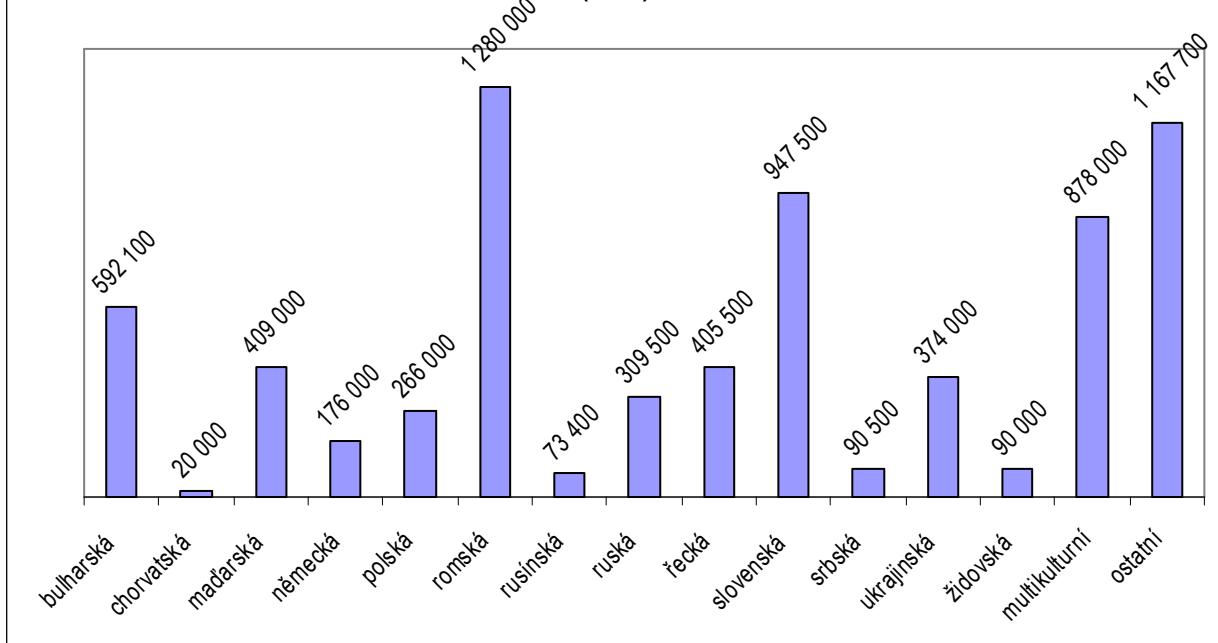
Přehled o dotacích v krajích, městech a obcích podle jednotlivých národnostních menšin:

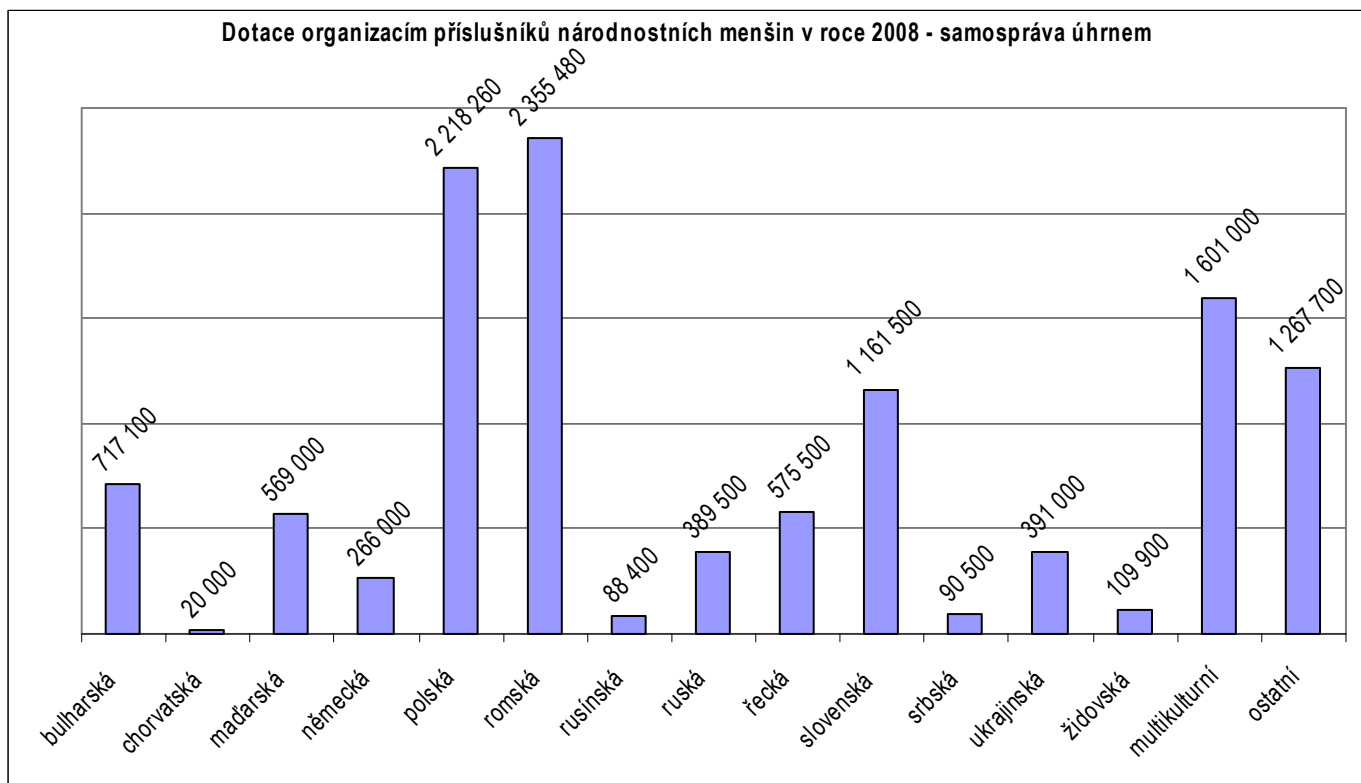
Srovnáním se situací v roce 2007 byl zaznamenán nárůst u polských projektů. Není sem zahrnuta částka 751 125,40 Kč ze státního rozpočtu na provádění Charty, tuto podporu chápeme jako subvenci obcím, nikoliv pouze polské menšině.

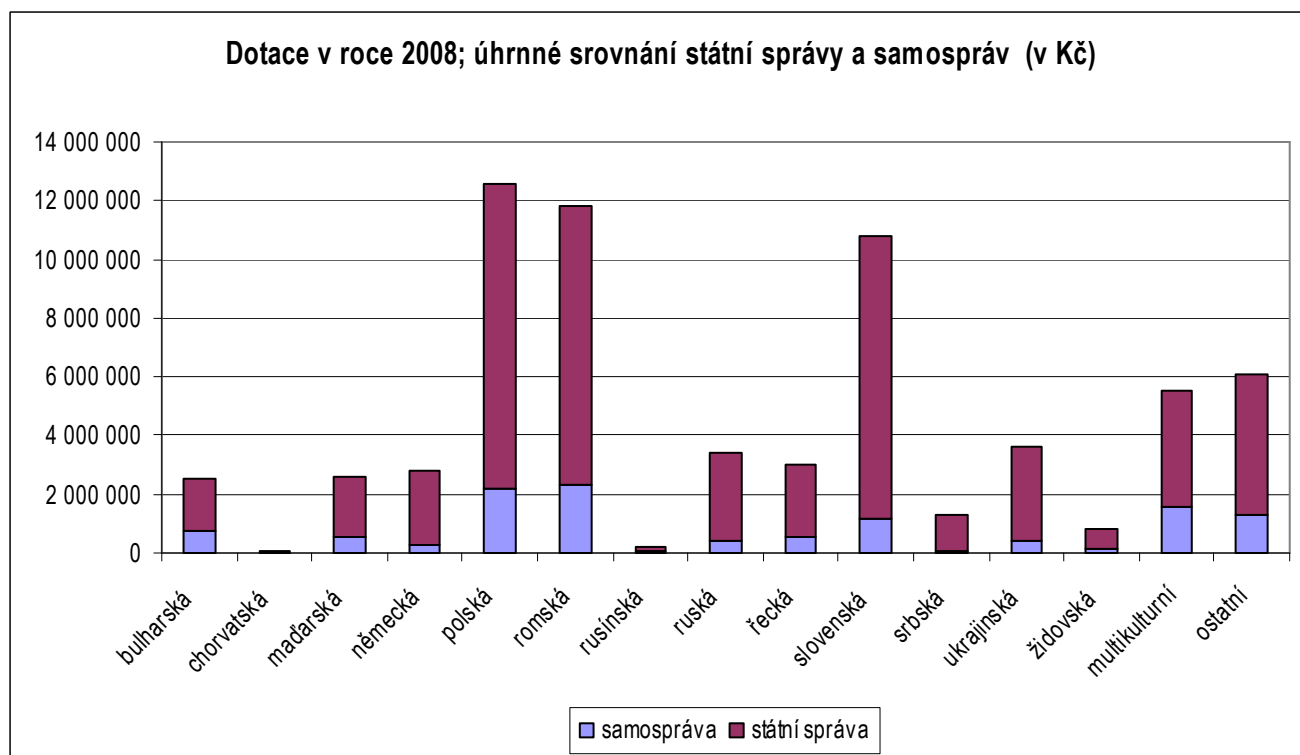
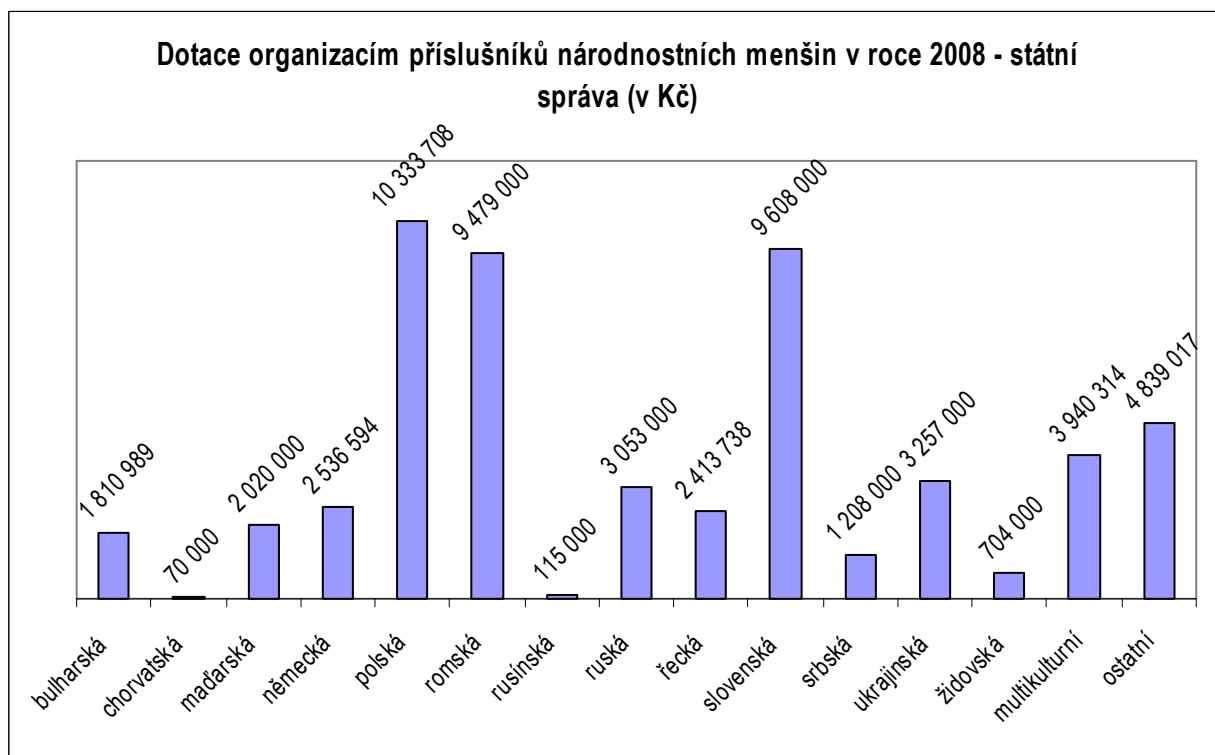

**Dotace organizacím příslušníků národnostních menšin v roce 2008 v krajích
(v Kč)**

Dotace organizacím příslušníků národnostních menšin v roce 2008 - samospráva úhrnem

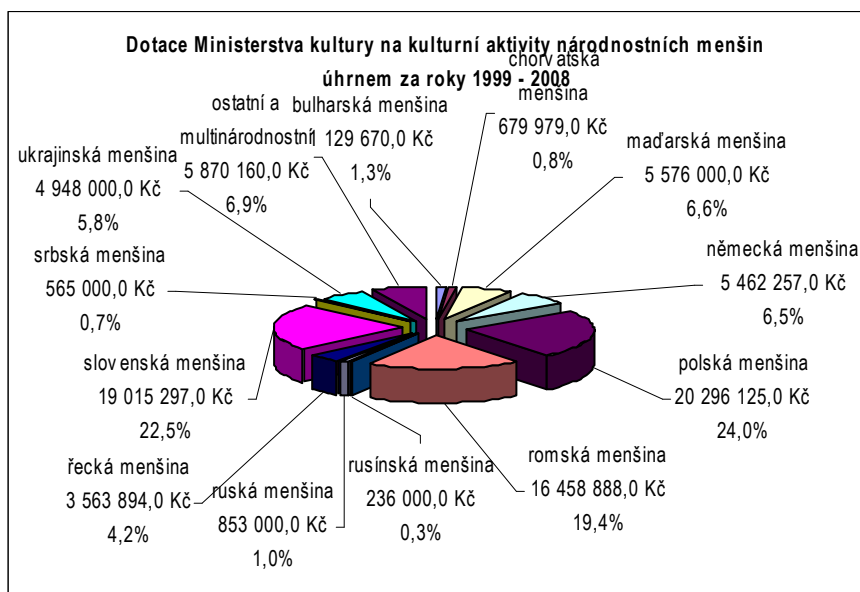
Ze srovnání vyplývá, že dlouhodobě nejvyšší podpora samosprávy, a to jak lokální, tak i regionální je směřována romské a polské menšině, zatímco u státní správy dominují v dotacích polské a slovenské organizace. Je to dáno v první řadě podporou menšinových periodik. Z celkových součtů pak opět polská, slovenská a romská menšina tvoří cca jednu třetinu všech dotací, naopak nejmenší podporu ze strany samosprávy i státní správy na centrální úrovni vykazuje chorvatská a rusínská menšina. Poměr výše dotací není přímo úměrný s proporční velikostí daných menšin dle sčítání lidu. Lze tedy předpokládat, že významnou úlohu v přidělování dotací hraje spíše kvalita předložených projektů.

Ad 304.

Ministerstvem kultury je každoročně vyhlášováno výběrové řízení, bez jakéhokoliv omezení. Pokud dosud projekty zmíněné menšiny nebyly úspěšné, jedná se o nesplnění některých z kvalifikačních požadavků výběrového řízení. Následující grafy ilustrují alokaci finančních prostředků resortu kultury po jednotlivých menšinách za posledních 10 let.

DOTACE NA PODPORU KULTURNÍCH AKTIVIT NÁRODNOSTNÍCH MENŠIN 1999-2008 (poskytovatel dotace: Ministerstvo kultury)

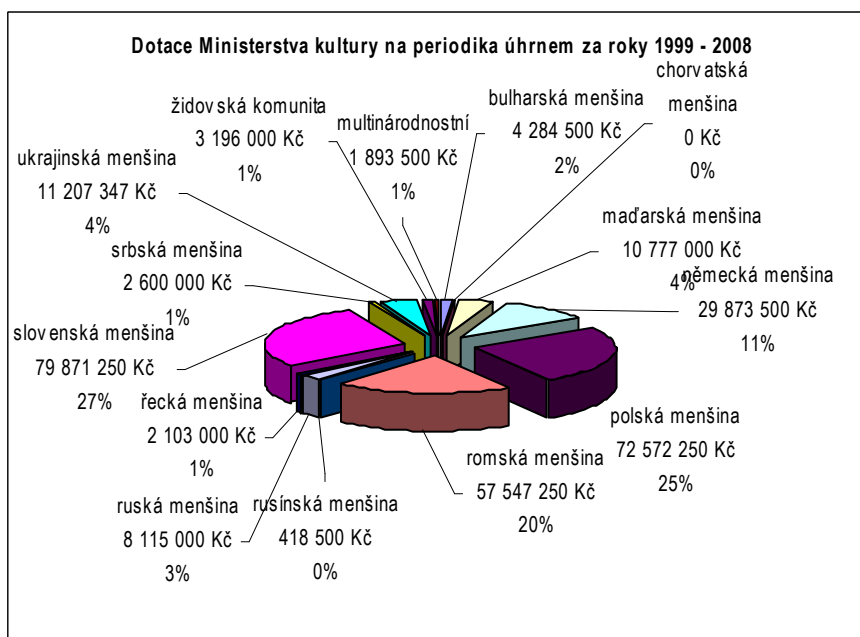
bulharská menšina	1 129 670,0 Kč
chorvatská menšina	679 979,0 Kč
maďarská menšina	5 576 000,0 Kč
německá menšina	5 462 257,0 Kč
polská menšina	20 296 125,0 Kč
romská menšina	16 458 888,0 Kč
rusínská menšina	236 000,0 Kč
ruská menšina	853 000,0 Kč
řecká menšina	3 563 894,0 Kč
slovenská menšina	19 015 297,0 Kč
srbská menšina	565 000,0 Kč
ukrajinská menšina	4 948 000,0 Kč
ostatní a multinárodnostní	5 870 160,0 Kč
celkem	84 654 270,0 Kč

DOTACE NA PODPORU ROZŠIŘOVÁNÍ A PŘIJÍMÁNÍ INFORMACÍ V JAZYCÍCH NÁRODNOSTNÍCH MENŠIN

(poskytovatel dotace: Ministerstvo kultury)

bulharská menšina	4 284 500 Kč
chorvatská menšina	0 Kč
maďarská menšina	10 777 000 Kč
německá menšina	29 873 500 Kč
polská menšina	72 572 250 Kč
romská menšina	57 547 250 Kč
rusínská menšina	418 500 Kč
ruská menšina	8 115 000 Kč
řecká menšina	2 103 000 Kč
slovenská menšina	79 871 250 Kč
srbská menšina	2 600 000 Kč
ukrajinská menšina	11 207 347 Kč
židovská komunita	3 196 000 Kč
multinárodnostní	1 893 500 Kč
celkem	284 459 097 Kč

Ad 312.

Slovenská menšina již řadu let uskutečňuje projekt Domus, (Dokumentace a muzejní středisko slovenské menšiny v ČR; zřizovatel Klub slovenské kultury; http://www.klubsk.net/index.php?option=com_content&task=blogcategory&id=15&Itemid=30), v roce 2008 podporovaný Ministerstvem kultury částkou 150 tis. Kč z programu podpory kulturních aktivit příslušníků národnostních menšin (viz Zpráva o situaci národnostních menšin v České republice za rok 2008, příloha 4).

Ke kapitole 3

Ad. B. a I

Sekretariát Rady zaznamenal na úrovni samosprávy obcházení zákona v otázce reprezentace a plnění požadavků národnostních menšin. S cílem usnadnit naplnění práva na dvojjazyčné nápisy v jazyce národnostní menšiny, Rada vlády pro národnostní menšiny navrhla na základě poznatků uvedených ve Zprávě o situaci národnostních menšin v České republice za rok 2008 usnesení, které znamená úkol novelizovat zákon č. 128/2000 Sb., o obcích. Zde je navrženo zákonem upravit možnost přímého zapojení občanských sdružení reprezentujících národnostní menšinu v obci do procesu rozhodování o umístění dvojjazyčných nápisů. Rada se domnívá že tímto způsobem se zjednoduší vymahatelnost nezcizitelných práv národnostních menšin plynoucích z Charty. Novelizace by měla řešit i situaci v místech, kde jsou práva národnostních menšin blokována samotnými výbory, konkrétně právo na uvádění názvů v jazycích národnostní menšiny.

Ad. C

V současné situaci Rada usiluje alespoň o nekrácení rozpočtu pro národnostní menšiny, o navyšování i vzhledem k současné finanční a ekonomické situaci a k úsporným opatřením vlády bohužel mluvit nelze.

Ad. D a G

Je pravda, že v ČR neexistuje ucelený program jazykové podpory pro němčinu (z pohledu národnostní menšiny, neboť není dostatečný počet žáků). Němčina má stejné postavení jako ostatní menšinové jazyky. Navíc němčina má celostátně silné postavení na ZŠ i SŠ v rámci výuky cizích jazyků (bilingvní školy, na některých školách prioritní cizí jazyk). Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy podporuje mj. jazykové aktivity gymnázií, která poskytují výuku německého jazyka vedoucí k udělení *Německého jazykového diplomu*. Ten opravňuje ke studiu na německých vysokých školách bez další jazykové zkoušky. Jak je zmíněno, překážkou funkčnosti zvláštního programu jazykové podpory je roztroušenost a věková skladba německé menšiny.

K postavení romštiny viz bod 89. Doposud jakékoliv zlepšení vnímání a používání romštiny zpomaluje chybějící kodifikace jazyka.

Ad. E, Ad. F

Viz výše, romština je používána v celoplošné veřejnoprávní rozhlasové stanici Radiožurnál, a to prostřednictvím pořadu O Roma vakeren (Romové hovoří) každý pátek od 20:05 do 21:00 hod. Též viz bod 89.

Ad. H

Sekretariát Rady vlády pro národnostní menšiny ještě v době před ratifikací Evropské charty regionálních či menšinových jazyků vytvořil a distribuoval všem zainteresovaným subjektům

(v první řadě obecním úřadům) informační příručku „*Charta. Co bychom měli vědět?*“, ta je volně přístupná na webových stránkách Rady.

Ad. I

V místech kde jsou práva národnostních menšin blokována samotnými Výbory, konkrétně u práva na uvádění názvů v jazycích národnostní menšiny, byla navržena novelizace zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, viz Ad. B.

Ad. K.

Podle informací zástupce slovenské menšiny v Radě není ze strany slovenské menšiny dostatečný zájem o výuku slovenštiny, a to ani na úrovni výuky jazyka. Slovenština je přítomna ve vysílání veřejnoprávních i privátních medií, byť jen nepravidelně (zpravodajství, komentování sportovních zápasů, přítomnost slovenských moderátorů/hostů v zábavných pořadech).

Ad. L

Zvyšování obecného povědomí o národnostních menšinách je cílem mnoha kampaní (např. vládní Kampaň proti rasismu, Evropský rok mezikulturního dialogu 2008 v České republice) nebo vzdělávacích programů (Multikulturní výchova). Zde je rovněž významná činnost neziskových organizací.

Ad. Doporučení 1

Jak je zmíněno v odpovědi Ad. L, zvyšování povědomí o národnostních menšinách a úrovně tolerance společnosti k nim je dlouhodobým cílem mnoha vládních iniciativ.

Kompletní výčet dotací v roce 2008:

<i>specifikace</i>	<i>poskytovatel dotace (typ dotace)</i>	<i>výše dotace (Kč)</i>
Kulturní aktivity příslušníků národnostních menšin	Ministerstvo kultury (odbor regionální a národnostní kultury - dotační program)	9 913 029,-
Světový romský festival KHAMORO Praha	Ministerstvo kultury (usnesení vlády č. 347/2003)	2 000 000,-
Provoz Muzea Romské kultury v Brně	Ministerstvo kultury (odbor ochrany movitého kulturního dědictví, muzeí a galerií)	8 133 000,-
Provoz Památníku Tereziín		25 776 000,-
Projekt Vagón (Slovensko-český klub)	Ministerstvo kultury (odbor zahraniční)	200 000,-
Dotace na aktivity příslušníků národnostních menšin	Ministerstvo kultury, odbor umění a knihoven (dotační program)	3 470 000,-
Grant Knihovna 21. století		142 000,-
Podpora rozšiřování a přijímání informací v jazycích národnostních menšin	Ministerstvo kultury (dotační program)	30 000 000,-
Vzdělávání v jazycích národnostních menšin a multikulturní výchovy	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dotační program)	15 901 331,-
Integrace příslušníků romské komunity	Ministerstvo kultury (dotační program)	1 991 482,-
Podpora vzdělávání sociálně znevýhodněných dětí, žáků a studentů	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dotační program)	14 319 000,-
Integrace příslušníků romské komunity – podpora romských žáků středních škol		10 000 000,-
Program předcházení sociálního vyloučení v romských komunitách ²	Úřad vlády ČR (dotační programy)	19 998 600,-
Koordinátoři romských poradců při krajských úřadech ³²		4 217 730,-
Podpora terénní sociální práce		9 700 000,-
Provádění Evropské charty regionálních či menšinových jazyků	Úřad vlády ČR (usnesení vlády č. 637 ze dne 11. června 2005; kapitola VPS)	751 125,40

celkem 156 513 297,40 Kč

Ad. Doporučení 2

Viz Ad. D, K

Ad. Doporučení 3

Viz Ad. D

Ad. Doporučení 4

Právo mluvit mateřským jazykem v soudním řízení je dispozitivní; jeho využití je na zvážení dotyčné osoby (i kdyby měla znalost češtiny). Pokud došlo k odepření práva mluvit mateřským jazykem jedná se o porušení platných právních předpisů, náprava tohoto stavu je součástí procesních práv dotyčné osoby (námitka u soudu).

Ad. Doporučení 5

Viz Ad. B

² Na základě usnesení vlády ze dne 25. července 2007 č. 841 ke Kontrolnímu závěru Nejvyššího kontrolního úřadu z kontrolní akce č. 06/04 Prostředky státního rozpočtu zahrnuté do kapitoly Všeobecná pokladní správa, byly položky, týkající se podpory aktivit příslušníků národnostních menšin a integrace romské komunity přesunuty od roku 2008 z kapitoly VPS do rozpočtu Úřadu vlády